

Nr 846

Av herr Skoglund m. fl., om närings- och regionpolitiska åtgärder i Västerbotten.

(Lika lydande med motion nr 736 i Första kammaren)

Arbetslösheten har ökat kraftigt i Västerbotten de senaste åren och utflyttningen från länet har varit stor under hela 1960-talet. Det förbättrade sysselsättningsläge som kunnat noteras senaste tiden i Syd- och Mellansverige har inte givit motsvarande utslag i övre Norrland. Tvärtom har arbetslösheten inom denna del av landet fortsatt att öka.

I januari månad i år fanns 3 271 anmälda arbetslösa vid arbetsförmedlingarna i länet. Det innebar en ökning med 867 i jämförelse med en månad tidigare och 377 i jämförelse med motsvarande tid 1968. Skellefteåregionen har den största andelen av arbetslösa, nära 1 400. I länets inland har den tidigare bekymmersamma arbetslösheten ytterligare förvärrats, trots att folkmängden i länets lappmark under fjolåret minskade med omkring 1 000 personer.

Denna mycket oroande utveckling har inträffat, trots att samhället kraftigt ökat de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Antalet i beredskapsarbete sysselsatta uppgick i januari månad till 2 892, en ökning med 655 i jämförelse med januari månad 1968. I arbetsmarknadsutbildning hade länsarbetsnämnden i Västerbotten samma tid 2 034 placerade. Om inte dessa kraftfulla arbetsmarknadspolitiska åtgärder vidtagits från samhällets sida skulle således arbetslösheten uppgått till omkring 8 200. De största yrkesgrupperna bland de arbetslösa var byggnadsarbetare och skogsarbetare.

Främsta orsaken till sysselsättningsproblemet är de senaste årens omfattande mekanisering och rationalisering inom länets två basnäringar, skogsbruket och jordbruket. Antalet jordbruksenheter i Västerbottens län med över två ha åker utgjorde 1961 ca 17 000. År 1966 hade antalet sjunkit till 13 000 enheter. Med nuvarande minskningstakt beräknas antalet jordbruksenheter ha nedgått till mellan 4 000 och 6 000 år 1980. Sysselsättningen inom skogsbruket har också minskat under åren. Under innevarande år beräknas sålunda endast 3 000 personer kunna beredas arbete i skogen, medan antalet arbetstillfällen under tidigare år uppgått till 10 000 och däröver. Denna ur sysselsättningssynpunkt negativa utveckling i skogsbruket beror på flera omständigheter. Mekanisering, minskad avverkning samt övergången till helårsanställda skogsarbetare är de främsta orsakerna.

Länets näringsliv har under 1960-talet erhållit ett relativt stort stöd genom den ställiga lokaliseringspolitiken. Men insatserna har varit otillräckliga för att bromsa upp utflyttningsströmmen, framför allt från inlandet. Under åren 1960—1966 anvisades totalt 19 562 västerbottningar

arbete utom länet. Endast 3 885 platser i länet besattes under samma tidsperiod av folk från andra län och underskottet i »bytesbalansen» blev alltså under de sex åren 15 677 personer. Den negativa utvecklingen har sedan fortsatt under åren 1967 och 1968. Vid senaste årsskiftet noterades för Västerbotten ett underskott mellan ut- och inflyttade i länet för år 1968 på 1 572 personer, varav 764 enbart i länets inland, d. v. s. inom kommunerna i södra Lappland.

Tre kommunblock noterade folkmängdsminskningar över den maximi-gräns som länsstyrelsen angett som tolerabel i »Länsprognos -67», nämligen två procent. Största minskningarna hade Sorsele kommun — 3,6 procent — och Vindelns kommun — 2,4 procent — båda belägna i Vindelälvens ådal. Tredje kommunblocket som minskade var Vilhelmina — 2,3 procent.

De områden som drabbats kraftigast av folkmängdsminskningen och där arbetslösheten är mycket stor ligger inom de delar av länet som direkt skulle komma att påverkas mycket positivt av gruvbrytning i Stekenjokk och en utbyggnad av Vindelälven. Dessa två projekt skulle ge ett avsevärt tillskott av arbetstillfällen. Men inte heller detta skulle vara tillräckligt för att under de närmaste åren ge en tillfredsställande sysselsättning i denna landsända.

I Västerbotten finns för närvarande endast en statlig industri. Åtskilliga småföretag i länet arbetar med lego-tillverkning och är därför mycket konjunktur känsliga och beroende av beställningsföretagen. Detta förhållande är otillfredsställande eftersom den framtida sysselsättningstryggheten därigenom inte kan garanteras.

Utvecklingen av sysselsättningsförhållandena sådana som de tecknats gäller inte enbart Västerbottens län utan har sin tillämplighet också för övre Norrland i allmänhet. I den regionpolitiska målsättningen ingår som ett primärt rättvis- och jämlikhetskrav att människorna kan erbjudas lika god tillgång på sysselsättning i olika delar av landet.

Västerbottens län har goda lokaliseringsbetingelser. Där finns stora råvarutillgångar: skogen, malmen, vattenkraften. Där finns vidare en stabil och lättanpassad arbetskraft. En outnyttjad arbetskraftstillgång finns bland kvinnorna. Länet kan också erbjuda god tillgång på mark, även i de expansiva orterna, goda kommunikationer och väl utvecklad samhällsservice.

För vår del ser vi utformningen av den regionala utvecklingspolitiken som en angelägen nödvändighet och som ett uttryck för en medveten näringspolitik. Varken för samhället eller för den enskilda individen är det likgiltigt vilken närings- och befolkningsgeografisk struktur som utvecklas i landet på längre sikt. För att vi i egentlig mening skall kunna påverka utvecklingen krävs en långsiktig och aktiv närings- och regionpolitik. Det räcker inte med kortsiktiga insatser för att klara akuta omställningsproblem och undersysselsättning.

En effektiv långsiktig utvecklingspolitik kräver i sin tur en översiktlig målsättning och ökade kunskaper om de tekniska och ekonomiska problemen, vilka blir avgörande för regionpolitikens utformning. Det är därför

nödvändigt att försöksverksamheten inom inrikesdepartementet med »Länsplanering 1967» vidareutvecklas. Arbetet bör därvid inriktas inte endast på en översiktlig målsättning, utan även på aktiva och snara åtgärder. Det är vidare angeläget att den tillsatta etableringsdelegationen bedriver sitt arbete så att det snabbt leder till resultat i form av varakigt konkurrenskraftiga företag.

Formerna för och omfattningen av statliga utvecklingsbeställningar bör vidareutvecklas och ingå i en planerad och målmedveten utvecklingspolitik, detta med hänsyn till såväl de statliga som de privata företagens utveckling. Länet har ett mycket stort antal småföretag, som saknar tillgång till teknisk och ekonomisk expertis. Förhållandet aktualiserar frågan om samhällsligt stöd till konsultverksamhet i nämnda hänseende.

För att det norrländska näringslivet skall kunna skapa varaktiga sysselsättningsmöjligheter åt inbyggarna i Norrland erfordras kraftfulla insatser från samhällets sida både centralt och lokalt. För Västerbottens län är detta ett ofrånkomligt faktum.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen, huvudtitlarna 11 och 13, ville beakta de i motionen anförda synpunkterna och understryka angelägenheten av snara åtgärder på närings- och regionpolitikens område.

Stockholm den 28 januari 1969

Gösta Skoglund (s)

Arne Nygren (s)

Roland Brännström (s)

Gunnar Lundmark (s)

Nr 847

Av herr **Skoglund m. fl.**, om åtgärder till stöd för skogsbruket i Norrlands inland.

(Lika lydande med motion nr 724 i Första kammaren)

Under senare år har det svenska skogsbruket genomgått en stark omvandling. Utvecklingen på världsmarknaden har tillsammans med stigande kostnader för manuellt arbete tvingat fram en snabb mekanisering. Samtidigt har man strävat efter att öka de enskilda behandlingsenheternas storlek för att dels vinna ett bättre utnyttjande av maskinerna, dels skapa förutsättningar för mer enhetliga arbetsformer i det framtida skogsbruket. Effekten i rationaliseringsarbetet kan belysas av uppgiften, att produktionen per dagsverke nu beräknas vara ca fyra gånger så stor som vid ingången av 1950-talet. Denna förhållandevis snabba rationalisering har medverkat till att skogsnäringen som helhet — trots den lönsamhetsförsvagning, som